

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil student: **Bc. Ladislav BENEŠ**

Název práce: **Křesťanská mírová konference a rozdělené Německo v době bipolárního světa**

Vedoucí práce: **PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.**

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Předložená diplomová práce pojednává o dnes již neexistující mezinárodní nevládní, resp. mezicírkevní organizaci *Křesťanská mírová konference* (KMK, někdy byl používán i neoficiální název „Pražská“, zejm. v zahraniční literatuře, např. *Prager Friedenskonferenz*) která zanikla v roce 2000, avšak ve své době (zejména na konci 50. a v 60. letech) hrála poměrně významnou roli jak ve světovém ekumenickém hnutí, a to i v určitém dialogickém, někdy i konkurenčním napětí ke Světové radě církví a její ženevské centrále, tak v širším rámci Sovětským svazem podporovaných mezinárodních „mírových“ (a dalších „celosvětových“) organizací, jako byla Světová rada míru (SRM), Mezinárodní svaz studentstva (MSS), Mezinárodní organizace novinářů (MON) či Světová odborová federace (SOF), které většinou sídlily v Československu o dodávaly Praze – řečeno v nadsázce – punc jakési „komunistické Ženevy“ (Annie Kriegel, Karel Bartošek). Bez významu nebylo ani její přiřčení (jako nevládní organizace) k Hospodářské a sociální radě OSN (ECOSOC). Jakkoliv tato organizace sledovala, a to i v německé otázce, zájmy SSSR, možnost jejího působení napříč tzv. železnou oponou i po postavení Berlínské zdi (1961) a schopnost jejich různých platform umožnit setkávání významných teologů a církevních osobností z Východu a Západu (zde samozřejmě osobností spíše levicově orientovaných, z Německa např. Martina Niemöllera, Hanse Joachima Iwanda či Helmuta Gollwitzera) jistě stojí za soustředěnější výzkum – a to tím spíše, že velká část literatury udělila KMK jednoznačný punc pouhé „krycí organizace“ na podporu sovětských zahraničně-politických a bezpečnostních zájmů (C. Vollnhals, G. Besier aj.). Autor své původně širší zaměření práce zúžil na roli KMK ve vztahu k tzv. *německé otázce*, a i zde se nakonec omezil (především) na obraz, který ve vztahu k tomuto tématu chtěla KMK sama o sobě vytvořit ve veřejném prostoru. Důležité podotázky se týkaly postojů aktérů KMK k jednomu z hlavních ohnisek studené války – k rozdělenému Německu, či k reálným možnostem, jak mohla KMK působit na (nejenom církevní) veřejnost, jak se vyrovnávala i v tomto ohledu s pochopitelnou stigmatizací instituce východoevropské provenience – instituce, která postupně vznikla v Praze z iniciativy prof. Josefa L. Hromádky na prvotní organizační bázi zahraničně-politického oddělení československé Ekumenické rady církví (zal. 1955).

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Poměrně náročné téma si vyžádalo – i po své značné redukci – rozsáhlý archivní výzkum v Ústředním archivu ČCE v Praze, v Evangelisches Zentralarchiv v Berlíně, resp. v Evangelisches Landesarchiv tamtéž. Rovněž korpus použité literatury je víceméně

reprezentativní (viz s. 77nn), mezi soudobými periodiky lze možná postrádat pražské mezinárodní teologické periodikum *Communio viatorum*, založené J.B. Součkem a J.L. Hromádkou (1958) současně se vznikem KMK s cílem umožnit mezinárodní teologickou diskusi i „ze středoevropské perspektivy“, i když samozřejmě pod cenzurním dozorem komunistických cenzurních orgánů. Dále je zřejmé, že pro zpracování tématu by zřejmě mohla být využita část osobního fondu Josefa L. Hromádky v ÚA ČCE.

Autorova analýza (s náběhy na „diskursivní“ analýzu sebe prezentace KMK) se v prvních verzích prací obtížně oprostovala od prosté reprodukce tradovaných názorů, což se v konečné verzi podařilo do značné míry napravit; větší kritická distance a především hlubší historická kontextualizace (např. v souvislosti s tzv. Karlovarským memorandem, ale i na dalších místech) by rozhodně nebyla na škodu.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

I v závěrečné verzi práce je poměrně dost překlepů či stylistických chyb, nicméně jinak nelze po formální stránce této práci nic vytknout. Citace a odkazy na prameny a literaturu jsou plně v souladu s požadovanou normou.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Práci sice chybí explicitně formulovaná výchozí hypotéza, ani výzkumné otázky nebyly příliš ambiciózní – směřovaly spíše ke stručným charakteristikám jednotlivých názorových pozic v oficiálních pramenech KMK – „kuloární“ pohledy (např. v z paměti některých aktérů) jsou zohledněny jen zřídka. Výše byla i zmíněna nedostatečná, resp. málo kritická distance od „jazyka pramenů“, v daném případě spíše jednostranných (protože většinou oficiálních) a limitovaných dobovými omezeními či autocenzurou. Práce však rozhodně představuje zevrubný a zasvěcený přehled dané problematiky (z níž ovšem „německé“ téma často sublimuje do širších mezinárodních kontextů, zejména v 70. a 80. letech, což je značný nedostatek práce), jasněji z ní vyplývá i periodizace dějin KMK (a nutnost rozlišovat mezi „Hromádkovou érou“ a descendentní fází po r. 1970, kdy i zde byla sovětská invaze do Československa v srpnu 1968 césurou, vedoucí k výraznému „tříbení duchů“ a odchodu řady výrazných a kritických osobností z KMK).

Pro další výzkum tématu, např. na metodologickém základě *New Cold War History*, nabízí však práce řadu otázek a podnětů (např. KMK jako prostor, byť limitované, výměny, či přesnější určení poměru teologických a politických důvodů, které vznikly ke vzniku KMK). I pro obecnější poznání dějin mezinárodních organizací, vzniklých a působících z iniciativy nebo na půdě komunistických států, představuje tato práce užitečný stavební kámen. To se ovšem neobejde bez aktivního využití dalších skupin archivních pramenů (u nás zejména ve fondech ABS, NA – Sekretariát pro věci církevní, AMZV aj.).

5. SPOLUPRÁCE S VEDOUCÍM PRÁCE (komunikace s vedoucím práce, schopnost reflektovat připomínky, posun od původního záměru apod.)

Komunikace s vedoucím práce byla pravidelná, četné vznesené připomínky a podněty k pracovním textům se autor snažil vždy co nejdříve zohlednit, tematický posun (zúžení) původního záměru bylo rovněž konzultováno.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Navrhuji, aby se autor v rozpravě věnoval tématu, kterého se v textu práce kupodivu dotkl jen letmo, totiž reflexi (západo-) německé *Ostpolitik* po r. 1969 v grémiích či na konferencích pořádaných KMK.

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA:

Diplomovou práci Ladislava Beneše doporučuji k obhajobě a navrhuji její klasifikaci stupněm „C“, v případě přesvědčivé ústní obhajoby stupněm „B“.

V Praze 7. června 2019

(PhDr. Miroslav Kunštát, Ph.D.)